

Lokal utvecklingsstrategi

Leaderområde Vindelälven

2014-2020

VindelIn 2014-12-02

Upprättad av Rune Sjöström, ordförande och Stig Westbergh, verksamhetsledare på uppdrag av partnerskapet. Delaktig i framtagandet har också varit Anders Esselin, Man & Nature

Lokal utvecklingsstrategi för Leaderområde Vindelälven

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin.....	3
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål.....	3
3. Strategins framtagning	4
4. Utvecklingsområdet.....	4
4.1 Områdesbeskrivning.....	6
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter	8
5. På vilket sätt är strategin innovativ?.....	11
6. Vision	12
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier	12
7.1 Övergripande mål för området	12
7.2 Insatsområden.....	15
7.3 Handlingsplan.....	17
7.4 Urvalsprocess	18
7.5 Mål och urvalskriterier	18
8. Finansieringsplan.....	20
9. Organisation	20
9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)	20
9.2 Partnerskapet och föreningen	21
9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen.....	23
10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer.....	24
10.1 Samverkan mellan fonder.....	24
10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar.....	25
10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering.....	28
11. Kommunikation.....	29
11.1 Kommunikationsplan	31
12. Uppföljning och revidering	31
13. Bilagor.....	33
Bilaga 1: SWOT-analys.....	33
Bilaga 2: Omvärldsanalys	33
Bilaga 3: Partnerskapet.....	33
Bilaga 4: Organisation-handläggning.....	33
Bilaga 5: Workshop (digital).....	33

Sammanfattning

Inom ramen för projekt Kust till Fjäll och Fiskeområde Vindelälven har utvecklats samarbetsformer som inneburit att vi framgångsrikt har kunnat jobba med fiske- och miljöfrågor i Vindelälven och Umeälvens nedre del och mynning. Leaderområde Vindelälven vill nu ta över stafettpipen för att ytterligare utveckla detta och finna nya vägar till en lokalt ledd utveckling av området.

Det finns fortfarande utmaningar med att få den för alla så viktiga laxen och öringen förbi Stornorrfors kraftverk på ett bra sätt. Svårigheter finns för det kustnära yrkesfisket att få avsättning för sina produkter på en regional marknad. Det är också problem för entreprenörer som jobbar med fisketurismen att som enskilda nå ut till en större marknad. Men genom breda samverkanslösningar tror vi att det finns goda möjligheter att komma till rätta med dessa problem.

Vi ser både det kustnära yrkesfisket och sportfisketurism som två likvärdiga näringar som kan utvecklas och verka sida vid sida. Målet är att båda näringarna på sikt skall ge fler sysselsättningstillfällen. Vi vill uppnå detta genom att verka för en stärkt fiskeresurs, en förbättrad förvaltning och bättre tillgänglighet.

Med visionen om mer fisk och bättre fiskeförvaltning till nytta och nöje för ortsbor och besökare, kommer vi 2020 ha nått målen om en stark och väl förvaltd resurs, fler jobb inom det kustnära yrkesfisket och fler företag som jobbar med fisketurismen. Vi ska också ha stärkt älvens exklusivitet och fisket i Vindelälven kommer då att vara välkänt i sportfiskekretsar. Vidare ska en fortsatt satsning på miljöåtgärder ha bidragit till att nationella miljömål och vattendirektiv uppfylls.

För att få en positiv utveckling av fiskerinäringen på lite längre sikt måste fler unga och kvinnor inkluderas i processen. Särskilda satsningar för dessa grupper krävs därför.

I LAG, som ansvarar för strategins genomförande, kommer den privata sektorn att vara något tyngre än den ideella och den offentliga. För att ytterligare stärka LAG:s kompetens kommer det att finnas en ”yttre krets” där adjungerade medlemmar i LAG (utan rösträtt), vid behov kommer att kallas till gruppens möten.

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fonsamordning.

2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de mål som är satta i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna.

Analysen ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

3. Strategins framtagning

Framtagandet av strategin har varit en lång och omfattande process som inleddes hösten 2013 när dåvarande Fiskeområdesgruppen vid sina möten analyserade den period som gick mot sitt slut och försökte blicka framåt mot vilka behov som fanns.

Detta följdes upp med en workshop i februari 2014 där ett 20-tal deltagare från Länsstyrelsen, yrkesfisket, kommunerna, Ume-Vindelälvens Fiskeråd, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Destination Gold of Lapland, projekt Ume region turism, Leaderområde URnära, Leader Lappland, fisketuristentreprenörerna, projekt Route Gastonomic, samebyarna, Kandidaturprojekt om bildande av Biosfärsområde Vindelälven (omnämns senare i strategin som Biosfärsområde Vindelälven) och Svea skog var representerade (*se bilaga 5 – strategi-workshop*).

De synpunkter och idéer som kom fram vid workshopen bearbetades under våren av verksamhetsledare i Fiskeområdet tillsammans med ordförande och konsult. Underlaget har sedan legat till grund för fortsatt arbete med strategin.

I samband med inlämnandet av intresseanmälan förankrades en grov skiss till strategi och det tänkta samarbetet med angränsande leaderområden hos kommuner, Region Västerbotten m.fl. (*se intresseanmälan*)

Under hösten 2014 har samråd och möten hållits med de kustnära yrkesfiskarna, Ume-Vindelälvens Fiskeråd, de fisketuristiska entreprenörerna, kommunerna, Länsstyrelsen, SLU, Fiskeområdesgruppen, Biosfärsområde Vindelälven och de tre överlappande Leaderområdena, där den färdiga strategin finslipats, förankrats och stämts av med regionala utvecklingsplaner och strategier.

4. Utvecklingsområdet

Området som den här ansökan gäller är Vindelälvens avrinningsområde och Umeälvens nedre dels avrinningsområde. Kuststräckan omfattar även det s.k. fredningsområdet utanför Umeälvens mynning. (*Se bilaga 2 exelmall och 3-ansökan-karta.*)

Eftersom vårt utvecklingsområde inte sammanfaller med kommun- eller församlingsgränser, har vi utifrån SCB:s statistik 2013 gjort bedömningar om antalet invånare. De uppgifter vi utelämnat i tabell nedan, kan kompletteras utifrån JV:s bedömning om vilka uppgifter som krävs för ett område som bara söker medel från EHFF.

Totalt antal invånare i utvecklingsområdet, inklusive tätorter > 20 000 invånare.	95 875
Antal invånare i utvecklingsområdet, exklusive tätorter > 20 000 invånare.	37 875
Områdets totalstorlek i km ² , inklusive tätorter > 20 000 invånare.	13 300

Områdets storlek i km ² utanför tätorter > 20 000 invånare.	13 275
Antal invånare per km ² , inklusive tätorter.	7,2
Antal invånare per km ² , exklusive tätorter.	2,9
Kommuner som omfattas av strategin.	Vindelälvens avrinningsområde inom följande kommuner och församlingar: Arjeplog (del av Arjeplogs församling 250602) Sorsele (del av Sorsele församling 242201) Lycksele (del av Lycksele församling 242101) Malå (del av Malå församling 241801) Norsjö (del av Norsjö Församling 241702) Vindelns (del av Vindelns församling 240401) Vännäs (del av Vännäs församling 246001) Umeå (del av Umeå landsförsamling 248002, del av Umeå stadsförsamling 248001, del av Umeå Maria församling 248011, del av Tegs församling 248004, del av Holmsunds församling 248006, del av Ålidhems församling 248005)
Landskapstyper och landmärken	Vindelälven
Större tätorter och utvecklingscentra	Umeå, Vindelns, Sorsele
Befolkningsförändring för åren 2007–2013 Flyttnetto Födelsenetto	
Arbetslöshet i procent	
Arbetslöshet bland unga (15–24 år) i procent*	
Andel invånare med utländsk bakgrund i procent *	
Antal företag med direkt anknytning till fiske och vattenbruk **	5 licensierade yrkesfiskare Ca. 15 företag som till del (10-75%) får sina

	inkomster från fisketurismen
Antal företag per 1 000 invånare ***	
Antal nystartade företag per 1 000 invånare ***	
Andel av befolkningen i procent 16-24 år 25-44 år 45-64 år 65- år	
Övrigt nämnvärt som har betydelse för områdets utveckling?	

4.1 Områdesbeskrivning

Leaderområde Vindelälven sträcker sig från kust till fjäll. Anledningen till att vi har valt denna ”älvgeografi” hänger samman med att älven kopplar samman människor med resurs på bästa sätt. Inom detta område bär vi ett gemensamt kulturellt, språkligt och resursutnyttjande arv.

Vindelälven är nästan 500 kilometer lång från Sarvestjäkkåmassivet via sammanflödet med Umeälven vid Vännäsby och vidare ut i Bottenhavet. Avrinningsområdet är stort, närmare 13 000 kvadratkilometer, och älven har många biflöden varav Laisälven är det största. Under färden från fjäll till hav flyter den genom kalfjällsområden och fjällnära skogar i Arjeplog och Sorsele kommuner, vidare genom vidsträckta barrskogar och myrområden i inlandskommunerna Lycksele och Vindel, för att till sist rinna samman med Ume älv inom Vännäs kommun. Från sammanflödet med Umeälven, som räknas som huvudvattendrag, rinner den vidare ytterligare ca 40 km genom Umeå kommun och stad till sitt utflöde i Bottenviken vid Holmsund-Obbola. På denna sträcka finns också Stornorrfors, det enda stora vattenkraftverket inom detta område.

I slutet av 1960-talet fanns långt framskridna planer på att exploatera Vindelälven för vattenkraft. Opinionen mot detta var stark såväl lokalt och regionalt som nationellt. Den 1 april 1970 drog därför regeringen tillbaka propositionen om att bygga ut älven. Idag är Vindelälven med biflöden ett Natura 2000-område och även ett så kallat Ramsarområde. Alla verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-områden negativt är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28 a § miljöbalken. Området är också skyddat enligt ”nationalälvparagrafen” 4 kap 6 § MB, vilket innebär att vattenkraftverk inte får byggas och att vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras. Vidare är Vindelälven till stora delar utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, och strandskydd enligt 7 kap 14 § MB gäller. Som ett pärlband från älvens källor till kusten ligger dessutom flera naturreservat, bland annat Vindelfjällens Naturreservat som är 562 772 hektar stort och ett av Europas största skyddade områden. Vidare finns längs älven naturvårdsområden, nyckelbiotoper och dessutom en av Sveaskogs ekoparker. Fasta fornlämningar, som t ex lämningar efter renskötsel och boplaster, skyddas enligt

kulturminneslagen och hela Vindelälven har status som riksintresse för kulturmiljövård.

I likhet med övriga delar av landet minskar befolkningen i inlandet. De areella näringarna som jord- och skogsbruk, som tidigare varit huvudnäringarna, sysselsätter idag bara en bråkdel av befolkningen. Näringslivets mekanisering och rationalisering innebär att arbetstillfällena blir färre. Inlandskommunerna får anpassa sin verksamhet efter det vikande befolkningsunderlaget och söker hela tiden nya former för samarbete för att vända trenden. Exempel är satsningar på fisket och Biosfärområdet. Att ta vara på det som den fantastiska naturen erbjuder och omsätta denna tillgång i sysselsättning är ett av huvudspåren för både kommunerna och dess innevånare.

Ser man till vilken betydelse fisket har haft i området genom historien finns stora inbördes skillnader. Efter den relativt korta kuststräcka, där älven mynnar mot havet, har naturligtvis yrkesfisket efter framförallt lax, strömming och sik spelat en stor roll. När man kommer upp ett stycke längs älven har fisket under många århundraden varit en viktig del i självhushållningen. Längst upp mot fjällvärlden har fisket, i alla fall under en period på 1900-talet, varit en viktig inkomstkälla för samerna i området.

Idag finns bara fem licensierade fiskare efter vår kuststräcka som lever av sin näring. Husbehovsfisket i inlandet har, av olika anledningar, förlorat sin betydelse och inget yrkesmässigt fiske sker idag i fjällvärden. Både husbehovsfisket och yrkesfisket i fjällvärden har idag ersatts med ett fritids- och sportfiske.

I början på 2000-talet tog arbetet med fiskefrågorna i älven fart. Stora återställningsprojekt med avseende på flottledrensningar startade, frågan om fria vandringsvägar i Stornorrfors för lax och öring lyftes och förvaltningsfrågor ställdes i fokus. Samarbetsformer, där aktörer från många samhällssektorer är representerade, växte under denna tid fram och är idag etablerade. Goda exempel på detta är projektet Från Kust till Fjäll och det nu under bildande Biosfärområde Vindelälven som båda är starkt förankrade inom samma geografiska område som Leaderområde Vindelälven.

Samarbetet i denna region mellan fiskerättsägare, kraftverksägare, kommuner, länsstyrelse och andra myndigheter kan nog påstås vara unikt och ses idag av många som ett gott exempel på hur man gemensamt kan arbeta mot uppsatta mål för en hållbar utveckling. Att befästa och ytterligare utveckla formerna för detta samarbete är ett mål för alla inblandade parter.

Leaderområde Vindelälven överlappar tre andra befintliga leaderområden som också nu söker om att bli leaderområden perioden 2014 – 2020. Dessa är Leaderområde URnära, Leaderområde Lappland 2020 och Leaderområde Skellefteå älvadal. Överlappningen med Leaderområde Skellefteå älvadal är begränsat till delar av biflöden till Vindelälven.

Ser man till de fyra leaderområdenas sammanlagda geografiska yta, så har nog Leaderområde Vindelälven de största miljövärdena och förutsättningarna att utveckla fiskerinäringen. De kustfiskare som är aktiva i områdets östra del och de fisketuristiska företagare som är verksamma i inlandet, har goda förutsättningar att utveckla sina företag. Utifrån detta regionala helhetsperspektiv och för att Leaderområdena på bästa sätt ska komplettera varandra, har de fyra områdena gemensamt beslutat att Leaderområde Vindelälven skall söka medel ur EHFF och de andra områdena ur de andra tre fonderna.

4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter

Leaderområde Vindelälven delar i stort problembild med många andra leaderområden avseende befolkningsutveckling, där inlandet är förlorare och de större städerna vinnare. Samma sak gäller det småskaliga yrkesfisket längs kusterna där färre och färre företagare blir kvar i en relativt olönsam bransch.

Ett leaderområde och arbetet med LLU kan knappast greppa över hela den problematik som finns, vilket bland annat framkommer i den SWOT-analys vi har gjort, men vår avsikt är att jobba med delar av den och tillsammans med andra aktörer i området sträva för att uppnå en helhet i utvecklingen av området. Vi kommer att samverka brett för att bidra till fiskets utveckling. Vi tror att med bättre förvaltning och miljöförbättrande åtgärder skall resursen bli tillräcklig för att detta skall kunna ske.

Vi har valt att dela upp vår SWOT-analys i fyra teman som vi anser är relevanta. ”Fisken och älven” representerar den grundresurs vi jobbar med, Fiskerinäring – sportfisketurism” och ”Fiskerinäring – yrkesfiske” är analyser av nyttjandet. Och slutligen har vi valt att göra en analys av oss själva, nämligen FOG/LAG.

Fisken och älven

Vindelälvens avrinningsområde och Umeälvens nedre del är ett på många sätt unikt vattenområde. Man kan kanske i vissa sammanhang använda uttrycket ”skönheten och odjuret”. Vindelälven är en outbyggd nationalälv, ett natura 2000- område, gles befolkad och med vildmarkskänsla. Umeälvens nedre del är däremot starkt påverkad av vattenkraftsutbyggnad och rinner rakt genom Norrlands huvudstad Umeå. I dessa motsatser finns både styrkor, svagheter, möjligheter och hot, men framförallt finns idag en vilja och tro i hela området att man tillsammans kan förändra saker till det bättre.

Vindelälven är en av Sveriges fyra outbyggda fjällälvar. Detta är både sant och osant. Älven som sådan är outbyggd (inga kraftverk) men påverkas starkt av det i Umeälven nedströms liggande Stornorrfor kraftverk. Brister i fiskvägarna vid detta kraftverk har under årtionden påverkat fiskresursen i Vindelälven negativt.

En annan påverkan som många gånger glöms bort när det gäller våra älvar, inklusive Vindelälven, är flottningens. Älvarna ”byggdes ut” och anpassades för detta ändamål från 1850-talet och under den följande hundraårsperioden.

Från år 2000 och fram till idag har dock mycket positivt hänt. Bland annat har älven och biflödena till stor del restaurerats med avseende på flottningens inverkan, en ny fisktrappa har byggts i Stornorrfor. En förändrad fiskepolitik, med hårdare restriktioner för fisket till havs, har införts. Allt sammantaget har inneburit att uppvandring av lax och öring i älven har mångfaldigats.

Det är härifrån vi tar vid och vill med fortsatta åtgärder, ytterligare stärka resurs- och miljövärden. En starkare fiskeresurs kommer att gagna alla kategorier av nyttjare och med största sannolikhet också medverka till både social och ekonomisk utveckling i området.

När älven med biflöden byggdes ut för flottning anlades ca 160 dammar i biflödena. Dessa dammar innebar stopp för vandringsfisk vilket i första hand drabbade öringbestånden. Idag är nästan alla dessa dammar borttagna. Det är känt att havsöring i

opåverkade älvssystem till stor del använder biflöden till lek. Troligtvis har det historiskt varit så även i Vindelälven. 2002-2004 märktes årligen ett 30-tal havsöringar som passerat fisktrappan i Stornorrfors och följdes på deras väg upp i älven för lek. Ingen av de totalt 90 märkta fiskarna valde ett sidovattendrag för lek. Nu med restaurerade sidovattendrag är tiden inne för att återintroducera denna, såväl för yrkesfisket som för sportfisket viktiga, art i ett antal av dessa sidovattendrag.

Stornorrfors kraftverksområde har varit och är fortfarande en begränsande faktor för utvecklingen av ett näringsinriktat fiske. Begränsningarna för fiskvandring i området innebär också att de av EU och Sveriges Riksdag uppsatta miljömålen inte kan uppnås utan ytterligare åtgärder. Åtgärder måste till för att få den så viktiga nedströmsvandringen att fungera. Idag har vi en dödlighet på ca 25 % av nedvandrande smolt och uppemot 75 % av vuxen fisk som tvingas passera turbinerna i kraftverket. Det kommer att krävas stora åtgärder för att detta skall lösas på ett bra sätt.

De ekonomiska resurser som kommer behövas för detta är långt utöver de som ett Leaderområde kommer att förfoga över. Men i likhet med Vindelälvens Fiskeområde ser vi att Leaderområde Vindelälven har en viktig uppgift som katalysator och arena för att fortsatta åtgärder skall komma till stånd. Leaderområdets uppgift kan också bli att koordinera det framtida arbetet med kraftägare, forskning, fiskerättsägare och myndigheter.

En viktig framtida arbetsuppgift är att delta i arbetet med förvaltning av fiskresursen. En tydlig nationell trend idag är att beskattningen av lax och havsöring skall ske utifrån älvsspecifika bestånds bärkraft. Detta kräver kunskap om produktion och beskattning samt regler om det senare. Det kommer också kräva bättre tillsyn och att regelverk efterföljs. Ume-Vindelälven är idag ett av fyra indexvattendrag i Sverige för övervakning av lax och havsöring. Det går ut på att lax och öring på väg upp mot Vindelälven för lek, registreras med avseende på kön och storlek. Det innebär också att nedströmsvandrande lax- och öringungar (smolt) räknas och genom detta kan älvens produktion av lax skattas. Mycket av de grunddata som krävs för att ta fram förvaltningsplaner finns alltså redan och det är förmodligen det älvssystem som lämpar sig bäst för att börja arbetet med älvbaserade förvaltningsplaner. Leaderområdet kan i ett sådant arbete vara den sammanhållande arenan där alla intressenter får komma till tals.

Fiskerinäring – Yrkesfiske

Det svenska kustnära fisket i Östersjön brottas med många problem. Medelåldern i fiskarkåren är hög och nyrekrytering av nya yrkesfiskare nästan obefintlig. Sälskador, hårda regleringar av laxfisket, höga dioxinhalter i ett flertal arter och miljöorganisationers rödlistningar av vissa fiskarter kan läggas till listan med svårigheter. Till denna kan också läggas den konkurrens som finns mellan yrkesfisket och fritidsfisket/fisketurismen gällande lax och öring. Denna konkurrens har gett yrkesfisket ett rykte som ”skövlare” och ingen skillnad har gjorts mellan det storskaliga utsjöfisket och det småskaliga kustnära fisket.

Fisket i Umeälvens mynningsområde sker i stort sett med nät och fasta redskap efter framförallt lax, sik och strömming. Av övriga arter är det framför allt abborre och gädda samt i viss utsträckning siklöja som fiskas. Ett par fiskare har satsat på en högre grad av en egen vidareförädling av sin råvara för att på så sätt öka lönsamheten. Detta

har bl.a. inneburit att det under de senaste åren vuxit fram två mindre beredningsanläggningar med butik. Det finns viss efterfrågan på lokalt fångad fisk och fiskprodukter, men det är relativt långa avstånd för konsumenter från Umeå centrum ut till dessa butiker.

De kustnära yrkesfiskarnas produkter säljs till ytterst liten del via andra butiker än deras egna. Det beror i första hand på att butikskedjor inte "törs" marknadsföra och sälja fisk som inte är miljömärkt. Det i viss mån oförtjänt dåliga rykte yrkesfisket och Östersjöfisk har fått är ett problem som kanske kan övervinnas med rätt information och marknadsföring.

När det gäller utsjöfisket kontra kustfisket efter lax har svenska myndigheter tydligt uttryckt att beskattning efter lax i framtiden ska ske längs kusterna. Anledningen till det är att kustfisket lämpar sig bättre ur ett förvaltningsperspektiv eftersom det kan ske riktat mot starka älvsspecifika stammar och mot kompensationsodlad lax. Det är bra och kommer att ge områdets yrkesfiskare en bättre grund att stå på.

Fiskerinäring – Sportfisketurism

Fritidsfisket och fisketurismen har enligt de flesta utredningar och regionala utvecklingsplaner en stor utvecklingspotential. Ett exempel är Jordbruksverkets och HaV:s strategi för detta ("Svenskt fritidsfiske och fisketurism 2020").

Utvecklingen av fritidsfisket och fisketurismen är, för vår som för andra älvdalar, till stor del beroende av en bra resurs. Utifrån vår analys kan vi bl.a. konstatera att bristen på förvaltningsplaner och en begränsad uppgång av lax och öring är hämmande faktorer. Det är därför viktigt att fiskvandringen, upp- och nedströms, förbi Stornorrfors kraftstation underlättas och att yrkesfiskets uttag av dessa arter håller sig inom nivåer som medger en positiv beståndsutveckling.

För att den fisketuristiska näringen skall utvecklas krävs också entreprenörer som är kunniga och villiga att satsa. Tyvärr är detta en "bristvara" även om en ljusning kan ses bl.a. genom att några utländska turistföretagare nu har etablerat sig längs Vindelälven. Ett samarbete mellan befintliga entreprenörer och nya har etablerats och med bra stöd kan det utvecklas vidare.

Det är också viktigt att öka tillgängligheten till fisket. Man skall veta när, var och hur man får fiska. Man skall enkelt hitta till fiskeplatserna även om det råkar vara första gången man besöker området. Det skall också finnas anpassade fiskeplatser där rörelsehindrade lättare kan utöva sitt intresse.

En annan form av tillgänglighet är den digitala och den via sociala medier. Vi lever i en värld som fylls med information, där nya vägar för spridande av information ständigt tillkommer. Det är svårt för ensamma aktörer inom fisket att hålla sig uppdaterade och själva klara de kostnader som det innebär att vara med. Leaderområdet kan här vara en hjälp att till att samordna aktörer och insatser.

Fiskeområdesgruppen/Leadergruppen

Vindelälvens Fiskeområde och FOG har betytt mycket för utvecklingen av fiskerinäring och miljöarbete under den gångna 5-årsperioden. FOG har varit den

plattform där parter och intressenter kunnat dela erfarenheter och kunskap och genom detta har man också fått en ökad förståelse för varandras verksamheter. Enligt forskning vid Umeå universitets statsvetenskapliga institution har Fiskeområdet haft en mycket betydelsefull roll för samverkan och socialt lärande längs älven. Fiskeområdet har utgjort en oberoende och neutral arena, och inom dess ramar har olika aktörer kunnat utveckla ömsesidigt förtroende och respekt genom att lära av varandra och förhandla fram potentiella lösningar.

Fiskeområdet har också inneburit att resurser funnits för att samordna områdets verksamhet med andra aktörers verksamhet. Det gäller inte minst samarbetet kring fiskvandring i Stornorrfors, där stora förbättringar har gjorts och vi är på god väg att lösa problemen kring uppströmsvandring.

Det är nu möjligt att ytterligare bredda samarbetet och inkludera ännu fler parter. Ett närmare samarbete med angränsande Leaderområden, destinationsbolag och det nu under bildande Biosfärsområde Vindelälven ses som prioriterat. *Se SWOT bilaga 1-strategi*

5. På vilket sätt är strategin innovativ?

Vår erfarenhet är att det innovativa skapas i projekt och att de mest innovativa projekten skapas där en bred samverkan förekommer. Därför ger vår strategi förutsättningar för samverkan på många plan och i många konstellationer.

Till att börja med är strategin innovativ i den bemärkelsen att vi redan i inledningsskedet av processen diskuterade med andra presumtiva Leaderområden hur vi på bästa sätt ska utforma våra strategier för att få bästa utvecklingen för vårt område, samt vilka fonder som tillgodosåg behoven inom olika sektorer på bästa sätt. Det ledde till att Leaderområde Vindelälven koncentrerade sig på Havs- och Fiskerifonden utifrån områdets specifika behov medan angränsande Leaderområden, Leaderområde UR-nära och Leaderområde Lappland 2020, ansöker om medel från de tre övriga fonderna.

Den andra delen vi vill lyfta fram är den unika samverkan som hela strategin bygger på. Samverkan mellan å ena sidan fiskerättsägarna, genom fiskevårdsområdena och samfällighetsföreningarna och å andra sidan vattenkraftsägarna genom Vattenfall och Umeå kommun. Det samarbetet kompletteras med ett aktivt deltagande av forskningen genom SLU och Umeå universitet. Samarbetet mellan de olika fiskerättsägarna längs den nära 50 mil långa älvsträckan utgör också en unik tillgång för Leaderområde Vindelälven.

Strategin ger också möjligheter för yrkesfisket att i samverkan bjuda ut sina tjänster och tillsammans genomföra projekt som tillgodoser närområdet med lokalt producerade produkter, en samverkan som inte finns idag. På samma sätt ger strategin möjligheter för turismentreprenörerna att samordna sina produkter och gemensamt marknadsföra sina produkter lokalt, regionalt, nationellt och inte minst på europeisk nivå. Samverkan mellan entreprenörer och fiskerättsägare är också en förutsättning i strategin. Där förväntas strategin skapa en winwin-situation med flera gäster för entreprenörerna och mera intäkter till fiskerättsägarna i form av sålda fiskekort. All samverkan, och främst den som skapar mervärden för lokalbefolkningen genom sina

fiskevårdsområden, ger inte bara ekonomiskt tillskott utan skapar också en stolthet hos människor och en tro på att fisket kan medverka till bygdens utveckling.

6. Vision

Mer fisk och bättre fiskeförvaltning (i Vindelälven)

– till nytta och nöje för ortsbor och besökare

Leaderområde Vindelälven vill genom samverkan med andra aktörer i regionen vara med att lägga grunden till en hållbar utveckling i området.

7. Insatsområden, mål och urvalskriterier

7.1 Övergripande mål för området

Övergripande mål för hela strategin

Våra övergripande mål för området svarar väl mot EHFF:s tematiska mål om ökad konkurrenskraft hos små och medelstora företag, om att skydda miljön samt främja en hållbar användning av resurser och att främja sysselsättning och arbetskraftens rörlighet.

Våra mål:

- En förvaltning som säkerställer ett långsiktigt hållbart nyttjande av fiskeresursen
- En samverkan som skapar samsyn och delaktighet
- En förbättrad miljö som skapar förutsättningar för reproduktion av fisk
- En ökad tillgänglighet till fisket såväl fysiskt som mentalt för ortsbor och besökare

Om vi blickar tio år framåt i tiden ser vi att vi har en betydligt starkare fiskeresurs i våra vatten än vad fallet är idag. Vi ser också att denna resurs då nyttjas både som en matresurs och som en källa till rekreation på ett mycket bättre sätt än idag. Vi tror att resursen då räcker till för alla om den sköts på ett rätt sätt. Det är därför viktigt att ta ett helhetsgrepp när det gäller fisk- och fiskeförvaltning. Det får inte i en framtid bli så att någon enskild grupp av nyttjare anser sig ha rätt till ”hela kakan”. Det får inte heller bli så att resursen fiskas så hårt att allt färre fiskar kommer till lek och att den tillgängliga produktionspotentialen inte nyttjas fullt ut. En stark och väl förvaltd resurs kommer att bidra till ökad sysselsättning och fler jobb inom fiskerinäringen. Det kommer också sekundärt att tillföra glesbygden nya arbetstillfällen då en större andel yngre människor kommer att välja att bosätta sig längs älven. Detta på grund av att det

kommer att finnas rika fiskevatten men också för att den erbjuder en livsmiljö som ger möjligheter till rekreation och naturupplevelser.

Samverkan är ett ”mjukt mål” som är svårt att koppla till EU:s mål om sysselsättning, men vi tror att vi genom samverkan kan finna innovativa lösningar som på sikt kan bidra till fler företag och ökad sysselsättning.

Mycket av det positiva som har hänt i vårt område de senaste åren är ett resultat av samverkan. Alltifrån åtgärder i Stornorrfors, miljöåterställning i älv och biflöden till skapandet av en förvaltningsorganisation från kust till fjäll.

Nya samverkansformer uppstår med tiden, där nya aktörer kommer till och andra kanske faller bort. Men samverkan kräver också motorer och bränsle, annars stannar den. En stark motor har hittills varit Vindelälvens Fiskeområde. Rollen som Fiskeområdet spelat, har varit att länka samman offentliga, ideella och privata intressen på ett sätt som nog ingen annan aktör har förmått att göra. Denna roll skulle nu Leaderområde Vindelälven kunna överta den närmaste 5-årsperioden för att sen ”lämna över” till ett då bildat Biosfärsområde.

Den kanske största tillgången för oss är den fritt rinnande, outbyggda Vindelälven. I en värld som blir alltmer påverkad av människan kommer älvens värde att öka eftersom allt fler människor kommer att söka sig hit för att uppleva ”orörd natur”. Men även om älven är outbyggd är den starkt påverkad av flottning, skogsbruk, vattenkraft, m.m. Lyckligtvis har det de senaste åren satsats mycket på att återställa älven och lindra negativ påverkan från miljöskadliga aktiviteter. Vi ser framför oss att en fortsatt satsning på miljöåtgärder ytterligare stärker älvens exklusivitet, vilket inte bara ger oss ett försprång när det gäller besöksnäringen, utan också då bidrar till uppfyllande av nationella miljömål och vattendirektiv.

2020 kommer såväl fysisk som mental tillgänglighet till de varor och tjänster som produceras inom området att vara bättre. De kustnära yrkesfisket kommer att ha fler produkter till försäljning, de kommer att säljas via fler kanaler på en ökad lokal och regional marknad. Allmänheten kommer att vara bättre informerade om att fisket sker på ett långsiktigt hållbart sätt i enlighet med upprättade förvaltningsplaner.

Fisket i Vindelälven kommer 2020 att vara välkänt i sportfiskekretsar. Det kommer att vara lätt att hitta hit med hjälp av webb och sociala medier. Det kommer också att vara lätt att hitta till fiskeplatser då man färdas längs älven, eftersom skyltning har förbättrats och tillfartsvägar/parkeringsplatser anlagts på fler ställen. För den rörelsehindrade finns då ett antal anpassade fiskeplatser. Ett större antal entreprenörer kommer att jobba med sportfisketurism, då såväl svenska som utländska gäster hittar hit i större omfattning. Vi tror också att den ökade tillgängligheten skall ha bidragit till att fler vill bo och verka i ett attraktivt område med höga naturvärden.

Horisontella mål

Övergripande horisontella mål för hela strategin	Indikatorer (fylls i efter att strategin blivit godkänd)
Hållbar utveckling	
Miljö och klimat	
Likabehandling och icke-diskriminering	
Jämställdhet mellan kvinnor och män	

Hållbar utveckling

Se i första hand insatsområdena om förvaltningsplaner, samverkan och fiskbestånd. För att få en långsiktigt hållbar resurs inom fiskerisektorn krävs en god förvaltning av fiskbestånden och miljöförbättrande insatser. Vägen fram för att uppnå detta går via bred samverkan.

Miljö och klimat

Även här vill vi i första hand hänvisa till insatsområdena om förvaltningsplaner, samverkan och fiskbestånd. Ett fortsatt arbete med fiskvandningsproblem i Stornorrfors är ett exempel på hur Leaderområdet kan vara med och påverka att de nationella miljömålen och intentionerna i vattendirektivet kan uppfyllas.

Klimatfrågan kommer förmodligen att få stora konsekvenser inom en 50-årsperiod. Det Leaderområdet i viss kan bidra med för att lindra negativa följder av en global uppvärmning, är att i sin egen verksamhet verka för att minska utsläpp av CO² genom användning av digital teknik och minskat resande. Leaderområdet kan också i sin kommunikation medvetandegöra större grupper om problemen.

Likabehandling och icke-diskriminering

Det är viktigt att inkludera alla som har ett intresse av att vara med i att utforma och utveckla vårt område. Detta oavsett om det är den allt större skara nyinflyttade från andra länder eller om det är äldre människor som bott här hela sitt liv. Mångfald ger utrymme för innovativitet.

Det är också viktigt att tillgängliggöra fisket för människor med olika funktionshinder. Det är en grupp som vi vet efterfrågar fiskeupplevelser och platser med bra tillgänglighet.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Andelen kvinnor och unga personer som deltar i fiskerättsägarnas arbete i form av fiskevårdsområdets styrelser och aktiviteter är väldigt låg. Bland yrkesfiskare och fritidsfiskare dominerar också männen. Här finns mångåriga traditioner att arbeta mot och att på några år helt förändra detta förhållande låter sig inte göras. Leaderområde Vindelälven vill under programperioden lyfta fram frågorna genom att i samarbete med universiteten först göra en grundläggande kartläggning av läget. Varför det ser ut

som det gör, vilka normer och attityder styr och vad man kan göra för att nå en förändring. Vi vill också prioritera konkreta projekt som tydligt arbetar mot våra mål och t.ex. ger kvinnliga forskare utrymme att arbeta med fiskefrågor.

7.2 Insatsområden

Insatsområde 1- förvaltningsplaner

Vi är övertygade om att en stark fiskresurs är en avgörande förutsättning för att både yrkesfisket och fisketurismen skall utvecklas i positiv riktning. I Vindelälven och Umeälvens nedre del har vi de senaste åren arbetat intensivt för att stärka fiskresursen. Stora insatser har gjorts för att förbättra möjligheterna för fisk att vandra fritt till sina lek- och uppväxtområden och miljöer i älv och biflöden har förbättrats. Men det spelar ingen roll hur stor och stark en resurs är om den inte förvaltas rätt. Det finns många exempel på detta, ett är torsken i Östersjön och ett annat är laxen i samma område. Även på mer lokalt plan har fiskresursen många gånger missköts med resultat att fisk, viktig ur reproduktionssynpunkt, saknas.

I EU:s förslag till förvaltningsplan för lax i Östersjön poängteras behovet av individuella mål för att nå de övergripande förvaltningsmålen. Både på nationell och EU-nivå förordas därför bl.a. att individuella, älvsspecifika, laxförvaltningsplaner skall tas fram. Under perioden med Vindelälvens Fiskeområde har en bra grund lagts för ett arbete med förvaltningsplaner. En förvaltningsorganisation som sträcker sig från kust till fjäll har bildats, ny kunskap om fiskvandring, fiskbestånd, miljö och fiskproduktion har lyfts fram i genomförda projekt. Mycket av det som gjorts har medfört att spänningarna mellan yrkesfiskarna, fiskerättsägarna och sportfiskarna har minskat. Det är nu möjligt att ta ytterligare steg.

Länsstyrelsen i Västerbotten har tillsammans med HaV och andra länsstyrelser i landet nu påbörjat ett arbete som syftar till att skapa ramar för älvsspecifika laxförvaltningsplaner. Arbetet kommer dock att kräva stor delaktighet från de vildlaxälvar som berörs. Leaderområde Vindelälven ser i insatsområdet möjlighet att förverkliga idén om en individuell förvaltningsplan för vårt älvsystem.

I vår SWOT-analys har vi konstaterat att en styrka är att området är välorganiserat med 26 fiskevårdsområden och 7 samfällighetsföreningar för fiske. Med så stor mängd områden följer också nackdelar. Några av dessa är att respektive område sätter sina priser på fiskekort och upprättar sina egna regler om minimimått och fångstbegränsningar. Allt detta försvårar för den fiskande och för de entreprenörer som vill jobba med fisketurism. Det finns därför ett behov av att i ett förvaltningsarbete samordna regelverk och prissättning i så stor utsträckning som möjligt. En sådan samordning skulle inte bara gagna den fisketuristiska näringen utan också kunna initiera innovativa samarbeten mellan områdena.

Insatsområde 2 – Samverkan

Det är styrka att gå in i en ny målperiod med erfarenheter från en redan genomförd period. Inom ramen för Vindelälvens Fiskeområde skapades utrymme för samarbeten, samordning och koordination av en mängd verksamheter som på något sätt berör fisk och miljö inom vårt område. Fiskeområdet blev en resurs som kunde sammanföra

fiskerättsägare, myndigheter, forskning och kraftägare. En resurs som praktiskt bistått med upprättande av planer, projektskrivningar m.m. Detta bidrog inte minst till att en mängd åtgärder gällande fiskvandring i Stornorrfors kunde realiseras.

Med fortsatt och utökad samverkan kan ytterligare samarbetspartners knytas till området och dess verksamhet och nya projekt initieras. Fler unga och kvinnor kan knytas till fiskeverksamhet, inte minst från universitetsvärlden. Via universiteten skapas också kontakter och samarbeten med forskare ifrån andra länder.

Färre och färre lever på landsbygden i Norrlands inland. Det har fört med sig att många fiskerättsägare inte bor kvar på den fastighet som fiskerätten hör till. Många Fiskevårdsområden och andra föreningar som bildades för 30-40 år sen har därför idag problem att samla sina medlemmar till aktiviteter. För att inte fiskevårdsområdenas verksamhet skall dö ut, med resultat i försämrade service till fiskegäster, kommer det att ställas krav på ökat samarbete mellan dessa. Samarbeten som kan gälla regler, fiskekort och marknadsföring, men också konkreta frågor som fisketillsyn och fysisk tillgänglighet till fisket. En förutsättning för att detta skall kunna ske är att både unga och kvinnor tillåts komma in i en värld som tidigare varit ”stängd” för dessa grupper.

Under nuvarande period har Vindelälven Fiskeområde drivit ett projekt för utvecklandet av fisketurismen. I detta projekt har 10-15 företag som till delar jobbar med fisketurism varit engagerade. Även några företagare som nyligen flyttat hit från länder som Tyskland, Schweiz och Holland har varit engagerade i projektet. Det har inneburit ett lyft då de fört med sig en entusiasm och en framtidstro som i viss mån tidigare saknats. Även nya kundgrupper ute i Europa har enklare kunnat nås via dessa nya företagare.

Flera av de fisketuristiska företagen har tidigare deltagit i utvecklingsprojekt där destinationsbolag och andra organisationer varit huvudmän och där saknat fokus på de speciella frågeställningar som finns inom fisket. De anser det därför viktigt att det kommer att finnas en möjlighet till samverkan, i större eller mindre konstellationer, inom ramen för ett älvsbaserat Leaderområde. Man vill där kunna driva frågor om exempelvis produktutveckling och marknadsföring vidare.

Sammanfattningsvis kan sägas att samtliga involverade parter i framtagandet av denna strategi lyft fram samverkan som den kanske starkaste framgångsfaktorn för området.

Insatsområde 3 – fiskbestånd

Insatsområdet handlar om att skapa en starkare resurs som kan öka lönsamhet i fiskerinäringen, men också om att stärka miljövärden och att uppnå nationella miljömål.

Som beskrivits i kap 4:2 bidrog dammar och rensningar under flottningseran till att våra bestånd av havsöring slogs ut. Nu finns en möjlighet att återintroducera denna, för yrkesfisket och för sportfisket så viktiga art, i ett antal sidovattendrag. Introduktion av öring i återställda vattendrag av denna typ har aldrig tidigare skett varför insatsen får lite av pilotkaraktär över sig. För att lyckas måste genomförandet ske i samarbete mellan i första hand forskare, fiskerättsägare och kraftverksägare. Vi tror att förutsättningarna för detta finns.

Under den kommande 5-årsperioden vill vi också bidra till att öka kunskapen om våra fiskbestånd genom samarbeten med länets två universitet. Våra tidigare erfarenheter från sådant samarbete är mycket goda. Genom att få universiteten delaktiga har framförallt yngre och kvinnor kommit in i arbetet med älven, dess miljö och fiskefrågorna. Tillämpad forskning är också ett bra sätt att engagera fiskerättsägare m.fl. då denna typ av forskning bygger på samarbete och delaktighet.

Insatsområde 4 – Tillgänglighet

Som insatsområde är tillgänglighet ett ganska vitt begrepp. Det inbegriper allt från tillgång till förädlade fiskprodukter, mer tillgängligt fritidsfiske, till marknadsföring av Vindelälvens fiske.

Idag säljs i stor utsträckning den värdefulla ”råvaran fisk” via mellanhänder som en icke beredd produkt till låga kilopriser för vidare leverans inom Sverige eller EU. För att få bättre lönsamhet i det kustnära yrkesfisket är det viktigt att under den kommande perioden satsa mer på produktutveckling och lokala marknader. Fler produkter måste tas fram, marknadsföras och säljas regionalt. De kustnära yrkesfiskarna i området detta som ett högprioriterat insatsområde.

Det är viktigt att öka tillgängligheten till fritidsfisket. Såväl turister som boende skall veta när, var och hur man får fiska. Det skall också vara enkelt att hitta till fiskeplatserna även om det råkar vara första gången man besöker området och för de med rörelsehinder skall det finnas anpassade fiskeplatser.

En annan form av tillgänglighet är den digitala och den via sociala medier. Vi lever i en värld som fylls med information, där nya vägar för spridande av information ständigt tillkommer. Det är svårt för enskilda aktörer som vill marknadsföra fisket att hålla sig uppdaterade och själva klara de kostnader som det innebär att vara med i detta race. Leaderområde Vindelälven kan här vara en hjälp att till att samordna aktörer och insatser.

Med en ökad fiskeresurs finns förutsättningar för ett ökat fritids- och sportfiske. Fler besökare ger sysselsättning till bygden och ökade intäkter till fiskerättsägarna. Därför måste området bli bättre känt och möjligheterna till ett fantastiskt fiske presenteras för besökare från övriga Sverige och Europa men också regionens befolkning. Marknadsföringen måste söka sig många vägar där olika digitala mötesplatser får en allt större betydelse men även turistinformationer, mässor och fackpress måste beaktas.

7.3 Handlingsplan

Leaderområde Vindelälven ansöker om medel från enbart EHFF. Vi kommer till stor del att använda medlen till att skapa en bättre resurs. Vi vill göra denna resurs långsiktigt hållbar genom att prioritera arbetet med förvaltningsplaner och miljöåtgärder.

Fiskeresursen skall förädlas så långt som möjligt för att maximera värdet. Det sker dels genom att det kustnära yrkesfisket når en lokal och regional marknad med sina produkter och med så få mellanhänder som möjligt. Det sker också i ett fritidsfiske där fler företag och arbetstillfällen skapas inom turistnäringen.

För att uppnå uppsatta mål är samarbeten viktiga och det som genomsyrar strategin och dess insatsområden. Främst rör detta sig om samarbete mellan de parter som ingår i LAG men också samarbeten nationellt och internationellt.

Att konkret beskriva hur målen skall uppfyllas låter sig inte göras om man utgår ifrån att innovativitet och kreativitet skall komma från projektägare, via projekt.

Som LAG skall vi bidra till måluppfyllelse genom kommunikation gentemot presumtiva projektägare. Kärnintressenterna är i första hand fiskerättsägare, yrkesfiskare, entreprenörerna och ideella föreningar men också kommuner, universitet och vattenkraftsägare. Av den grova kommunikationsplanen framgår hur LAG kommer att kommunicera med de olika intressenterna.

7.4 Urvalsprocess

Vi har tidigare erfarenhet av att handlägga projekt enligt EU:s förordningar men kommer självklart att följa de nya riktlinjer som ges i den nya målperioden

Jordbruksverket har aviserat att myndigheten kommer att tillhandahålla blanketter och system för hantering av ansökningar. I dessa förutsätter vi att EU:s förordningar är beaktade och de horisontella målen är belysta. Utöver det kommer LAG att beakta strategins målsättningar inom respektive insatsområde.

7.5 Mål och urvalskriterier

Insatsområde - Skapande av förvaltningsplaner

Mål	Indikator	Målvärde
Stärka fiskbestånden	Antal nya planer/strategier Antal miljöprojekt	
Samsyn mellan nyttjandegrupper	Antal miljöprojekt Antal nya tekniker Antal nätverk/grupper Antal deltagare Antal samarbetspartners	

Insatsområde - Samverkan

Mål	Indikator	Målvärde
Att driva samarbetet vidare i frågorna kring fiskvandring i Stornorrfors	Antal samarbetspartners Antal samarbetspartners utanför EU Antal nya tekniker Antal egna och externa projekt	
Aktivera fiskevårdsområden	Antal områden anslutna till Ume-Vindelälvens fiskeråd. Antal kvinnor i projekt Antal ungdomar i projekt Antal samarbetspartners	
Nätverk för	Antal träffar med gruppen	

erfarenhets- och kunskapsutbyte bland entreprenörer som säljer fiskerelaterade produkter	Antal nystartade företag Antal företag som säljer fiskerelaterade produkter Antal nya arbetstillfällen Antal företag i samarbeten	
Öka kvinnors och ungdomars deltagande i fiskerinäringens utveckling.	Antal projekt med forskningsanknytning Antal kvinnor i projekt Antal ungdomar i projekt Antal miljöprojekt	

Insatsområde - Fiskbestånd

Mål	Indikator	Målvärde
Stärka fiskbestånden	Antal miljöprojekt Antal projekt med forskningsanknytning	
Återetablering av havsöring i restaurerade bivattendrag till Vindelälven	Antal vattendrag öring sätt ut i Mängd utsatt rom Antal utsatta yngel Antal öringungar	
Ökad kunskap om olika fiskpopulationer	Antal vetenskapliga artiklar Antal populärrapporter Antal seminarier	

Insatsområde - Tillgänglighet

Mål	Indikator	Målvärde
Ökad konsumtion av lokala fiskeprodukter	Ekonomisk tillväxt Antal nya arbetstillfällen Antal produkter som yrkesfiskarna producerar. Antal företag i samarbeten	
Ökad fysisk och digital tillgänglighet	Antal nya älvsnära P-/Rastplatser Antal skyltade nedfarter mot älven som går att ta sig med bil Antal handikappanpassade fiskeplatser	
Fisket i Vindelälven är väl känt regionalt, nationellt och internationellt	Antal försålda fiskekort Antal publiceringar i media Antal virtuella mötesplatser	

8. Finansieringsplan

Inför bildandet av Vindelälvens Fiskeområde fick vi veta att en 50-procentig nationell offentlig medfinansiering skulle krävas för genomförande av strategin. När vi sen i augusti 2008 ansökte om bildandet av området hade vi därför, som det enda Fiskeområdet, försäkrat oss om medfinansiering från Region Västerbotten, kommuner, SLU och länsstyrelse för hela perioden.

Vi avser att arbeta på ett liknande sätt denna gång. Alltså att i förväg försäkra oss om regional medfinansiering som täcker den del av budget som inte täcks av EU och nationella medel. Vi har därför redan ansökt om medfinansiering hos Region Västerbotten och kommunerna. Besked från dessa väntas perioden december 2014 till mars 2015.

9. Organisation

9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)

Huvudmannaskap

Vindelälvens Fiskeområde var det första fiskeområdet som bildades i Sverige. Vi har nu efter närmare 5 års verksamhet erfarenhet av vad det innebär att vara ett Fiske-/Leaderområde.

Vi har i ett avseende varit annorlunda i jämförelse med de flesta andra Fiske-/Leaderområden. Detta eftersom Vindelälvens Fiskeområdet, istället för att bilda en egen förening, har haft Vindelns kommun som huvudman. Vi kan nu konstatera att detta har varit enbart positivt. I jämförelse med många andra områden, har vi haft en mycket bra huvudman att luta oss mot, inte minst när det gäller ekonomiska frågeställningar. Många Leader- och Fiskeområdesföreningar har stundtals haft problem med likviditeten, ett problem som inte drabbat vårt Fiskeområde. Kommunen har också vid behov ställt upp med kunnig personal i frågor om upphandlingar m.m. och inte minst har Fiskeområdet kunnat nyttja kommunens datasystem vilket bl.a. underlättat vid debitering av medfinansieringar, rekvisitioner och granskningar.

Vindelns kommunstyrelse har, på förfrågan från partnerskapet, beslutat att kommunen är villig att vara huvudman även för Leaderområde Vindelälven perioden 2014-2020 och även denna period tillhandahålla behövt stöd.

Partnerskapet för Leaderområde Vindelälven har därför beslutat att genomföra även denna period med Vindelns kommun som huvudman.

Kansli och verksamhetsledare

Under perioden som Vindelälvens Fiskeområde var det ekonomiska utrymmet för administration 10 % av den totala ramen, vilket var för litet. Vi räknar med att under denna period behöva ca 3,5 miljoner kr för det administrativa arbetet vilket skulle motsvara ca 25 % av den totala ram vi räknar med.

Leaderområdet planerar att ha en kanslifunktion med verksamhetsledare på ca 60 %, ekonom ca 20 % och kanslist på ca 20 %. Dessa skall ansvara för verksamheten enligt *bilaga 4 strategi – org. - handläggning*.

Kompetens

Leaderområde Vindelälven räknar med att verksamhetsledare från Fiskeområdet kommer att följa med till den nya organisationen. På detta sätt kan kompetens och kunskapsöverföring till annan personal säkras.

Samordning och samarbeten

Vi har under en längre tid haft dialog med Leaderområde UR om ett närmare samarbete under kommande period. Ett gemensamt kansli har diskuterats men då det för båda känns viktigt att ha ett kansli centralt i respektive område, har detta alternativ avfärdats.

En samverkanform som också diskuterats och vi kommer att gå vidare med, är en gemensam hemsidaform. Hemsidor är viktiga men också ofta dyra att skapa och underhålla. Vi ser därför vinster med en bra gemensam hemsida som underlättar administrativt arbete men som också servar projektsökande och allmänhet på ett bra sätt.

För att säkerställa avgränsningen som beskrivs under kapitel 10.2 kommer en samverkan på beredningsstadiet att ske genom att verksamhetsledarna utbyter ansökningar och diskuterar eventuella oklarheter. En ytterligare samverkansform blir att respektive angränsande Leaderområde har en adjungerad ledamot i Leaderområde Vindelälvens LAG.

Vidare planeras också ett nära samarbete med Biosfärsområde Vindelälven, vilket för närvarande är inne i en kandidatfas för att bli ett av Unesco utsett biosfärsområde. Befolkningen längs Vindelälven och Umeälvens nedre del, berörda kommuner och intresseorganisationer är starkt stödjande i denna process. Styrelsen för Biosfärsområdet har nyligen beslutat att förlägga sitt kansli, som kommer att bemannas med minst en heltidstjänst, i Vindelns kommun. Leaderområde Vindelälven och Biosfärsområdet planerar nu för att de verksamheterna skall kunna inrymmas i samma lokaler. Eftersom det är två organisationer med små personella resurser skulle detta både stärka kompetensen och göra verksamheterna mindre sårbara.

Ytterligare en parallell process, där Vindelns kommun arbetar med utvecklingen av Vindelforsarnas friluftsområde, bör nämnas. Man har beslutat sig för att uppföra en ny byggnad inom friluftsområdet som skall innehålla ett naturrum, konferenslokal och ett antal kontorsplatser. Leaderområdet, kommunen, Biosfärsområdet och andra aktörer som exempelvis Länsstyrelsen ser i denna byggnad möjligheten att skapa ett mycket starkt ”kompetenscentrum” för innovativitet och kunskapsöverföring. Leaderområdet ser fram emot att inom två till tre år vara på plats i detta nav.

9.2 Partnerskapet och föreningen

Partnerskapet är grunden för Leadermodellen och arbetet med Lokalt ledd utveckling. Hur bra arbetet inom Leaderområdet kommer att fungera avgörs av hur partnerskapet och LAG är sammansatt och fungerar. Enligt vårt sätt att se det har LAG såväl makten som avsvaret och huvudmannen (i vårt fall Vindelns kommun) är mer att betrakta som fodervärd för verksamheten.

Det partnerskap som kommer att ingå i Leaderområde Vindelälven och vara representerat i LAG, är enligt vår mening heltäckande med avseende på valda insatsområden och att vi enbart kommer att arbeta med medel från EHFF. Partnerskapet bygger på ett starkt samarbete mellan forskning, kraftindustri, allmänna och enskilda intressenter samt ideella krafter.

Vi har också för avsikt ha ett ”yttre partnerskap” som skall ingå i samarbetet kring Leaderområde Vindelälven.

Nedan framgår vilka parter med rösträtt som kommer ingå i LAG. *Se bilaga 3 strategi-partnerskap*

Offentliga partners i LAG

Kommunerna längs sträckan, Umeå, Vännäs, Vindeln, Lycksele, Sorsele och Arjeplog arbetar alla aktivt med lokalt ledd utveckling i olika former. Där finns också kompetens inom fiskeområdet. Därför är de Leaderområde Vindelälvens viktigaste partners.

Länsstyrelsen i Västerbotten hanterar som myndighet mycket av fiske- och vattenbruksfrågorna i länet och innehar stor övergripande kunskap i dessa frågor. Länsstyrelsens position i fiskefrågor ligger mellan det nationella (HaV) och det regionala/lokala planet (Fiskevårdsområden, Fiskeråd) och kan genom detta fungera som en brygga mellan nationella och regionala intressen.

Sveriges Lantbruksuniversitet i Umeå är en stark aktör gällande fiskforskning. I samarbetsprojekt med områdets övriga parter har den tillämpade forskningen hittills bidragit till att stora framsteg gjorts bl.a. avseende kunskap om fiskvandring. Universitet är också en institution som knyter till sig unga människor av båda könen som vi tror kan bidra med ett stort mått av innovativitet.

Ideella partners i LAG

Ume-Vindelälvens Fiskeråd är det paraply som täcker in så gott som alla fiskerättsägare inom området. Fiskerättsägarna har en central roll för att fisket och resursen skall kunna utvecklas i positiv riktning.

Biosfärsområde Vindelälven är på väg att bli den plattform där många ideella föreningar inom vårt gemensamma geografiska område får utrymme att höras och synas. Biosfärsområdet kan genom detta bli en mycket viktig länk för Leaderområdet att nå ut till en bredare allmänhet.

Privata partners i LAG

Yrkesfiskarna är den grupp som kan bidra med kunskap om det kustnära fisket och idéer om utvecklingen av detta. Yrkesfiskarna kan också sägas särskilt representera den östra delen av Leaderområde Vindelälven.

Sportfiskeentreprenörerna representerar en näring som är lika beroende av fiskresursen som yrkesfisket. Utvecklingen av fisketurismen är en lika viktig del i områdets strategi som yrkesfiskets tillväxt.

Vattenfall är en viktig part som ägare av Stornorrfors kraftverk. En stor potential för området ligger i lax- och öringfisket och därför är frågorna om fiskvandring i Stornorrfors viktiga att behandla inom strategin.

9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen

Som enfondsområde är något lättare överblicka kompetensbehovet i LAG. Vi har valt att arbeta med ett inte alltför stort partnerskap, men där varje part kan sägas ha ett starkt mandat och stor kompetens inom den sektor där den verkar.

För att ytterligare stärka LAG:s kompetens har vi som tidigare nämnts valt att även ha ett ”yttre partnerskap” där adjungerade ledamöter vid behov skall kunna delta på LAG:s möten.

Leaderområde Vindelälven kommer inte att vara en förening där val av ledamöter till LAG kommer hållas på stämma. Parterna har därför i samråd kommit överens om hur representationen i LAG skall vara och viktas. Efter det har respektive part valt sin eller sina representanter till ett första LAG. Fortsättningsvis kommer respektive part årligen att välja representanter och skriftligen redovisa detta till FOG:s ordförande.

Det ”yttre partnerskapet” som omnämndes i förra kapitlet kommer inte att ha fasta platser i LAG med rösträtt utan erbjudas adjungerade platser. Tanken med denna yttre krets är att den kommer att kunna tillföra kompetens i vissa frågor men också för att projektverksamhet mellan aktörer skall kunna samordnas på ett bra sätt. Vår erfarenhet är att Jordbruks-, Regionala och Fiskerifonden i många stycken överlappar varandra. Vi vet att destinationsbolag i vår region söker stora projekt inom regionala fonden. Vi vet också att turistiska projekt har bedrivits inom ramen för tidigare Leader och kommer säkert att förekomma inom ramen för det nya. Vi ser det därför LAG som ett viktigt forum där information kan utbytas och samordning ske.

I ett ”yttre partnerskap” kommer också Umeå universitet att finnas med. Universitetet har varit en drivande kraft när det gäller återställning av vattenmiljöer efter flottningseran. Universitetet har varit huvudman för ett LIFE-projekt där biflöden till älven åtgärdats och där åtgärderna har följts upp vetenskapligt. Universitetet söker nu ett nytt projekt där man, tillsammans med ett antal samarbetspartners, kommer att jobba med de riktigt små vattendragen som påverkats av dikning m.m.

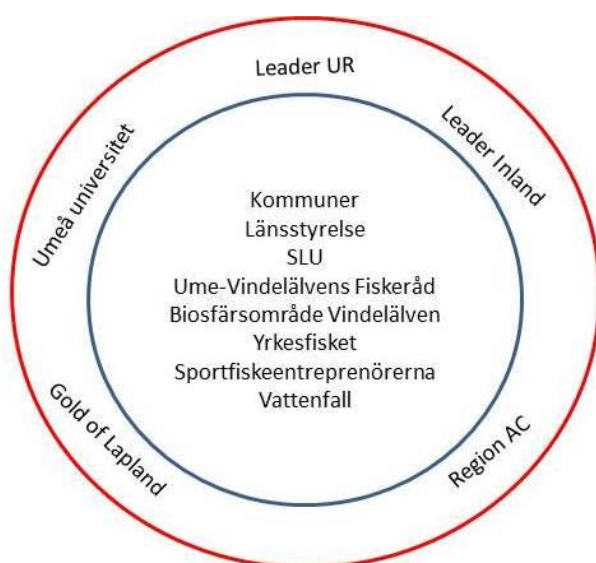

Bild 1. LAG med yttre och inre partnerskap

Nedan kan ses hur LAG:s representation ser ut, hur många från respektive part som finns i LAG, vilka ”yttre partners” som företräds av adjungerande ledamöter och slutligen hur respektive part utser representant i LAG.

Part	Repr. Lag	Adj. Lag	Val av repr. Till LAG
<u>Offentliga</u>			
Kommuner	2		Utses av kommunerna gemensamt
Länsstyrelse			Utses av Naturvårdsenheten på Länsstyrelsen i Västerbotten
	1		
SLU	1		Utses av inst. För Vilt, fisk och miljö
			Utses av inst. För ekologi, miljö och geovetenskap
Umeå Universitet		1	
<u>Ideella</u>			
Ume-Vindelälvens Fiskeråd	2		Utses av Fiskerådets styrelse
Biosfärsområdet Leaderområde Lappland 2020	1		Utses av Styrgrupp för Biosfärsområdet
Leaderområde URnära		1	Utses av LA-Grupp
Gold of Lapland		1	Utses av styrelse
Destination Umeregionen		1	Utses av styrelse
<u>Privata</u>			
Yrkesfiskarna	2		Utses av yrkesfiskegruppen
Entreprenör	2		Utses av Turistfiskegruppen och Destination Ammarnäs
Vattenfall	1		Utses av Vattenfall
Antal	12	5	

10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer

10.1 Samverkan mellan fonder

Leaderområde Vindelälven som enfondsområde (EHFF) kommer att samverka med överlappande leaderområden. De områden som vi överlappar är Leaderområde URnära, Leaderområde Lappland 2020 och till mindre delar även Leaderområde

Skellefteå älvdal. Dessa tre områden kommer att arbeta med medel från Jordbruks-, Regionala och Sociala fonden.

Inom vårt geografiska område kommer också, under kommande programperiod, andra aktörer att driva projekt med medel från exempelvis Jordbruksfonden och Regionala fonden, projekt som delvis kommer att handla om att skapa arbetstillfällen och nya företag. Detta innebär bl.a. att företag inom turistnäringen kommer att ha många ingångar till EU-stöd. Förutom Leaderområdena finns aktörer som Gold of Lappland, Swedish Lapland och Visit Umeå, destinationsbolag med stor vana av EU-projekt. Också Biosfärsområde Vindelälven kommer att vara en intressant inom detta område.

10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar

Regionala, kommunala och lokala utvecklingsplaner har under det senaste året skrivits med utgångspunkt för Europa 2014-2020. Vi har inte för avsikt att detaljerat gå in på kopplingar mellan vår strategi och dessa. Vi kan konstatera att de som upprättat planerna har varit delaktiga i arbetet med Vindelälvens Fiskeområde och kommer i någon form att vara partners kommande period.

De för oss viktigaste utvecklingsplanerna ”att hänsyn till” i närområdet är:

Regionala utvecklingsplanen RUS

En viktig del av regionens utvecklingsplan handlar om att värna om våra naturtillgångar och vår förmåga att förädla dessa i länet. Man säger i RUS att det behövs strategier för att skapa livsmiljöer som attraherar fler att bo och verka i länet genom goda livsvillkor samt goda förutsättningar för kvinnor och män att utvecklas. Vidare lyfts också i denna utvecklingsplan vikten av samverkan mellan universitet, näringsliv, ideella och offentliga aktörer. Andra delar i planen pekar på möjligheterna att främja företagande baserat på orörda älvar, ren luft, vatten, skog, natur, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, förnybar energi, kyla, boende och mark.

Vi kan konstatera, att vi genom vår strategi kommer att bidra i arbetet med att uppnå de för regionen uppsatta målen. Nedan återges de i RUS prioriterade insatsområdena och några av de mål vi bidrar till att uppfylla:

Samverkan och nya lösningar för service och tjänster

- Utveckla samverkansformer mellan offentlig förvaltning, akademi, näringsliv och social ekonomi för att utveckla socialt kapital, service och välfärd
- Utveckla samarbeten mellan markförvaltare, kultur-, idrotts- och turismsektorn för att utveckla naturmiljöer, kulturmiljöer och attraktiva besöksmål

Aktivt främja mångfald och jämställdhet

- Främja kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning av verktyg och metoder som främjar mångfald

Levande kulturliv, social ekonomi och fritid

- Goda möjligheter att utveckla kreativitet, engagemang och en aktiv fritid har många positiva effekter på samhällsutvecklingen.

- Utveckla alla grupperns möjligheter till en aktiv fritid
- Främja god folkhälsa genom att utveckla samverkan mellan det offentliga, näringslivet, civilsamhället och individerna

Kommuners utvecklingsplaner

Alla sex kommuner har var för sig en mängd planer, allt från översiktsplaner till de olika verksamheternas utvecklingsplaner. Gemensamt kan sägas att alla innehåller skrivningar om hållbar utveckling men också besöksnäringens möjligheter och inte minst fiskets potential. Alla kommuner, och framförallt de små, arbetar med det lokala perspektivet och ser Leaderområde Vindelälven som bra tillskott i det arbetet. Kommunerna har också tillsammans arbetat för att Vindelälven, med samma geografi som vårt Leaderområde, nu bildar ett Biosfärområde.

Länsstyrelsens strategi för fiske inom ramen för landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet.

I regeringsbeslut 2013-04-18 fick Länsstyrelsen i Västerbotten uppdrag att utarbeta en analys av det egna länets starka och svaga sidor, möjligheter och hot (SWOT-analys). Analyserna skulle i ett senare skede kunna användas som en utgångspunkt för att utforma regionala strategier för landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet.

Länsstyrelsen delade upp analyserna för fiskesektorn i följande områden:

- Fångstsektorn
- Vattenbruksnäringen
- Marknadsföring och beredning
- Fisketuristiskt företagande
- Åtgärder för att skapa hållbara fiskemöjligheter.

Länsstyrelsens analys är omfattande och inkluderar även vattenbruket. Nedan återger vi en del av det som står i denna och som också berör de delar vi i vår strategi kommer att arbeta med.

Fångstsektorn - Marknadsföring och beredning

Där konstaterar Länsstyrelsen att det kustnära yrkesfisket är en hotad näring där medelåldern i fiskarkåren är hög. Fisket försvåras på grund av konkurrens från säl och skarv. Vissa arter av Östersjöfisk har höga halter av dioxin och andra rödlistas av WWF. Men man konstaterar också att inom Leaderområde Vindelälven finns ljuspunkter i form av nyetableringar och satsningar på en högre grad av egen vidareförädling. Att på så vis öka förädlingsgraden av fångsten och intäkterna av den egenfångade fisken är nödvändigt för att skapa en bättre lönsamhet i fisket. Flera fiskare säljer också direkt till restaurang eller butik, men detta har komplicerats av kravet på att den som köper fisk ska vara auktoriserad förstahandsmottagare. Detta kan innebära att kunderna inte vill åta sig den byråkrati som detta innebär och därför avstår från inköp. Länsstyrelsen konstaterar också att

förvaltningsplaner och ett ökat biologiskt underlag avseende statusen för de kommersiella kustfiskbestånden är en förutsättning för att kunna bedriva och marknadsföra ett hållbart fiske.

Leaderområde Vindelälven delar Länsstyrelsens analys om den så kallade fångstsektorn. Att underlätta direkt försäljning på en lokal marknad och förvaltningsplaner är frågor som finns med i vår strategi.

Fisketuristiskt företagande

Länsstyrelsen konstaterar att fisketurismen i länet får en allt större betydelse och att sportfiske och fisketurism bedöms ha en stor utvecklingspotential när det gäller framförallt laxfisket och fisket i inlandet. I Länsstyrelsens analys sägs bl.a. att: *Återvandringen av lax till vattendragen med naturlig reproduktion har under en längre period haft en positiv utveckling. Under de senaste åren har också det svenska laxfisket till havs reglerats kraftigt, samtidigt som den totala laxvoten minskats. Detta innebär att laxfisket i högre utsträckning sker mer kustnära efter länets kust och i älvarna. Den radikalt ändrade synen på laxfisket till havs kommer förhoppningsvis att innebära betydligt bättre förutsättningar för en fortsatt utveckling, ett sportfiske i älvarna och den näringslivsutveckling som är kopplad till lax- och havsöringfisket. För en fortsättningsvis positiv utveckling av laxfisket kommer det att vara nödvändigt att det arbetas fram individuella laxförvaltningsplaner för varje enskilt vattendrag. En viktig del i detta arbete är att utveckla tillförlitliga system där fångst och beskattning av lax i älvarna registreras.*

Leaderområde Vindelälven gör också bedömningen att lax- och havsöringfisket har en stor utvecklingspotential vilket lyfts fram i strategins mål- och insatsområden.

Åtgärder för att skapa hållbara fiskemöjligheter

Länsstyrelsen i Västerbotten lyfter i sin analys på ett flertal ställen fram behovet av förvaltningsplaner. Man säger att: *Mot bakgrund av den nya internationella förvaltningsplanen för lax som är under framtagande, och den nationella målsättningen, kommer det att ställas krav på förvaltningsplaner inom en snar framtid. Rörande detta har Länsstyrelsen i ett remissvar till Landsbyggsdepartementet över EU-s laxförvaltningsplan poängterat att förvaltningen måste utgå från de individuella förhållandena i respektive laxälv. För att skapa förutsättningar för ett vidare arbete med att utveckla den svenska laxförvaltningen måste individuella förvaltningsplaner för laxvattendragen arbetas fram och i dessa är det av mycket stor vikt att de lokala/regionala intressena och kompetenserna inkluderas. Utifrån Länsstyrelsens bedömning så är det nu viktigt att snabbt starta upp ett lokalt/regionalt arbete med individuella laxförvaltningsplaner i länets 8 vattendrag med naturreproducerande laxbestånd.*

Vi delar här helt Länsstyrelsens bedömning vilket går att spåra i vår strategi inom insatsområde förvaltningsplaner.

Vindelälvens Fiskeområde har ingått i Länsstyrelsens Regionala partnerskap för Landsbygdsprogrammet i Västerbotten 2014-2020 och vid träffar deltagit i utformning av den regionala strategin.

Avgränsning mot överlappande Leaderområden

De Leaderområden som vi överlappar är Leaderområde URnära, Leaderområde Lappland 2020 och till en del Leaderområde Skellefteå älvdal. Dessa områden kommer att ansöka om medel från tre fonder, dock inte från Havs- och Fiskerifonden. För att inte driva parallella processer, utan istället komplettera varandra på bästa möjliga sätt, kommer ett nära samarbete ske.

Det är i dagsläget svårt att ha en helt klar uppfattning om dessa områdens strategier eftersom de skrivs parallellt med vår egen. Men vi har under längre tid fört samtal med respektive område om hur verksamheter skall avgränsas. Dessa diskussioner har lett fram till att Leaderområde Vindelälven i första hand kommer inrikta sig mot resurs-, förvaltnings- och miljöfrågor. När det gäller företagsutveckling blir Leaderområde Vindelälvens roll att komplettera med fiskekunskap och ge möjlighet för entreprenörer med tydlig inriktning mot fiske att samverka och i nätverk driva gemensamma frågor.

Som enfondsområde har vi velat avgränsa insatser utifrån att resurserna är begränsade, men också för att det finns många aktörer och finansiärer som bl.a. entreprenörer inom besöksnäringen kan söka sig till. Utvecklingen av det kustnära yrkesfisket är däremot helt klart ett ansvarsområde för Leaderområde Vindelälven.

Övriga aktörer med utvecklingsambitioner

Inom Leaderområde Vindelälvens verksamhetsområde finns idag ett antal aktörer med gemensamt intresse att utveckla besöksnäringen. Det är, förutom Leaderområdena, Biosfärsområde Vindelälven men också ett antal destinationsbolag som exempelvis Gold of Lapland, Swedish Lapland och Visit Umeå. Under de kommande åren kommer dessa intressenter med säkerhet att nyttja andra delar av EU:s fonder än den som utgörs av LLU. Projekt som till största delen kommer att handla om att skapa arbetstillfällen och nya företag, kommer att initieras. Det skulle mycket väl kunna vara så att ett företag med turistisk inriktning söker stöd hos ett flertal aktörer eller fonder för utvecklingen av sitt företag, alternativt kollektivt deltar i ett projekt som kan härledas till någon av dessa fonder.

För att undvika felaktigheter med fonders hantering är samordning mellan aktörer som hädanefter kommer att hantera EU-medel av största vikt.

10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering

När det gäller jämställdhet och icke-diskriminering kan man väl säga att det förstnämnda är en förhållandevis stor fråga generellt inom fisket medan den andra är en betydligt mindre.

Fisket som näring och fritidssysselsättning är fortfarande traditionellt något som är övervägande sysselsätter män. Ser man till yrkesfisket så finns det inga kvinnor inom

vårt område som är delaktiga i själva fisket. Däremot finns det kvinnor som jobbar i nästa led som är förädling och saluföring.

Att det skulle bli fler kvinnor som aktivt börjar som yrkesfiskare är en förhoppning men knappast troligt, då det är en liten yrkeskår med få sysselsättningstillfällen och där antalet fiskare knappast torde öka i någon större omfattning. Möjligheterna till ökad sysselsättning även för kvinnor ligger däremot inom beredning och saluföring. Med ökad beredning av fisk och mer lokal försäljning av produkter, kommer sysselsättningen, för både kvinnor och män inom det kustnära yrkesfisket, att öka.

Inom den fisketuristiska näringen råder lite annorlunda förhållanden. Där finns redan idag ett flertal kvinnliga företagare som arbetar med att utveckla sina företag. Dessa kan bli bra förebilder för ytterligare kvinnor som vill arbeta inom detta gebit. Det är därför viktigt att Leaderområdet kan stötta dessa nya företagare gällande ”fiskefrågor”, ett för många förhållandevis nytt område där behovet av kunskap är stort.

Det område som det kanske finns mest att göra gällande jämställdhet är inom förvaltningsdelen av fisket. Styrelser i Fiskevårdsområden, LAG, Länsstyrelsens fiskeenhet och de som forskar inom fisket utgörs nästan uteslutande av män. Det finns dock tendenser till att detta håller på att förändras. Det märks främst inom forskarvärlden där nu ett flertal kvinnliga forskare jobbar med fisk- och miljöfrågor gällande Vindelälven. Detta är en bra utveckling som skall stöttas då det på sikt kommer att innebära fler kvinnor i beslutande positioner.

Leaderområdet kan bidra till ökad jämställdhet genom att:

- Vid val av LAG påpeka för parterna vikten om kvinnlig representation.
- I information och kommunikation lyfta vikten/behovet av en ökad jämställdhet.
- I urvalskriterier beakta jämställdhetsaspekter.

Mer om jämställdhet och icke-diskriminering finns i kap. 7.1 horisontella mål.

11. Kommunikation

Kommunikationsplanen för Ume- Vindelälvens Fiskeområde 2014–2010 följer de inriktningar som beskrivits i Jordbruksverket kommunikationsstrategi. Den viktigaste målgruppen är de personer och föreningar som förväntas delta i utvecklingsarbetet och ansöka om medel. De övriga målgrupperna är våra samarbetspartner och då främst angränsande Leaderområden (UR-nära och Lappland 2020), Biosfärområde Vindelälven och berörda kommuner. (Umeå, Vännäs, Vindelns, Lycksele, Sorsele och Arjeplog), Länsstyrelsen och Region Västerbotten. Genom det arbete som pågått under innevarande period inom såväl Fiskeområdet som utvecklingsprojektet ”Från Kust till Fjäll” finns väl utarbetade kanaler för information och samverkan.

Fiskevårdsområdena är organiserade i en paraplyorganisation, Vindelälvens Fiskeråd. Många föreningar och aktörer i området är också väl medvetna om att Vindelälven nu söker om att bli ett Leaderområde. Att använda sig av utarbetade kanaler med riktade informationsbroschyrer blir därför viktigt för att nå presumtiva sökande. På samma sätt finns etablerade kontakter med angränsande Leaderområden, Biosfärområdet, Kommunerna och regionala företrädare inom länsstyrelsen och Region Västerbotten. För att nå utanför dessa nätverk kommer vi också att annonsera om de nya

möjligheterna, anordna träffar med olika aktörer och grupper. Därutöver kommer en hemsida att finnas som beskriver målen, insatsområdena, organisationen, ansökningsförfarandet och kontaktuppgifter

En grov kommunikationsplan beskrivs i följande:

Syftet är att nå presumtiva sökande, samarbetspartner och allmänhet med information om strategins möjligheter att utveckla fisket som resurs och att medverka till sysselsättning och bygdens utveckling.

Budskapet är att vi tillsammans bidrar till att fiskeresursen i Ume- Vindelälven förvaltas på ett hållbart sätt och tas till vara till gagn för besökare och bofasta.

Målen är att presumtiva sökande, samarbetspartner och allmänhet ska få vetskap om att Leaderområde Vindelälven finns som en resurs 2014- 2020. Att de känner till strategins möjligheter att utveckla fisket och att medverka till bygdens utveckling. Att ge en tydlig bild av Leaderområdets möjligheter att medverka till finansiering av projekt i enlighet med strategin. Att ge inspiration till ansökningar och att ge information om ansökningsförfarandet så att kompletta ansökningar lämnas i tid.

Målgrupperna är i första hand sökande i form av enskilda, föreningar men även företag, universitet och kommuner. I andra hand samarbetspartner i form av angränsande Leaderområden, Biosfärområde Vindelälven och kommunerna. I tredje hand allmänheten i området.

I framförallt inledningsskedet blir de personliga mötena, enskilda och offentliga, den viktigaste kanalen för information och därtill görs direktutskick till fiskevårdsområden, föreningar och företag.

En hemsida upparbetas i inledningsfasen och underhålls under hela perioden. Riktade brev skickas till kommunerna, Region Västerbotten, SLU och Länsstyrelsen.

Till våra samarbetspartners och finansiärer skickar vi i inledningsfasen information om starten av arbetet och sedan i den takt och form som respektive part önskar.

Information om fiskeområdet möjligheter och insatser ges också på längs älven befintliga informationstavlor.

I inledningsfasen annonsera om fiskeområdets mål, insatsområden, organisation, ansökningar, kontaktuppgifter etc.

11.1 Kommunikationsplan

KOMMUNIKATIONSPLAN						
Vindelälvens Fiskeområde						
Allmänt för Leaderområdet	Kommunikationsmål	Budskap	Målgrupp	Aktivitet	Tidsperiod	Kanal
	Informera om leaderområdet och syftet med detta	Förmedla strategins innehåll	En bredare allmänhet	Försöka få media att uppmärksamma leaderområdet	2015-10 ---2016-03	TV, tidningar radio, kommuners hemsidor
Specifikt/Insatsområde	Kommunikationsmål	Budskap	Målgrupp	Aktivitet	Tidsperiod	Kanal
Förvaltningsplaner	Att engagera/motivera olika nyttjargrupper till gemensamma tag för ett hållbart fiske och få dessa intresserade av att driva projekt	Tillsammans bidrar vi till att fiskresursen förvaltas på ett hållbart sätt. Uppmana till att projekt ansöks om	Fiskerättägare, byalag, Länsstyrelsen, HaV andra myndigheter, yrkesfiskare, sportfiskare	Möten och skriven information	2016-05 -- 2016-12	Möten och riktade brev Hemsida
Förvaltningsplaner	Nå berörda och allmänhet med information om pågående arbete	Detta händer för en bättre förvaltning i Vindelälven	Allmänhet FVO	Möten och skriven information	2016-10 ---2020-12	Media Hemsida Utskick
Fiskbestånd	Nå potentiella aktörer/projektägare inom insatsområdet	Samverka och sök medel för återetableringar i sidovattendrag	Fiskerättägare, Vattenfall, SLU, UMU	Möten och skriven information	2016-05 -- 2017-12	
Fiskbestånd	Information om vad som händer inom detta insatsområde		En bredare allmänhet	Ställa krav på och följa upp att projektägare informerar om verksamhet och resultat	2016-10 ---2020-12	
Samverkan	Att behålla och utveckla det samarbeten som varit framgångsrika för utvecklingen av fiske/miljö inom fiskeområdet	Att med samverkan när man längst	LAG, Fiskerättägare, byalag, myndigheter, yrkesfiskare, sportfiskare, Vattenfall, kommuner, andra Leaderområden och destinationsbolag	Att LAG tar initiativ till samordnande verksamhet. Genomföra möten med parterna.	2015-10 -- 2020-12	
Tillgänglighet	Att i första hand få yrkesfiskare, fiskerättsägare och Biosfärsområde Vindelälven intresserade av att söka projekt	Förmedla strategins innehåll avseende insatsområdet	Yrkesfiskare. Hushållningsällskap, Fiskerättsägare	Möten och skriven information	2015-10 --- 2019-10	
Tillgänglighet	Information om vad som händer inom detta insatsområde		En bredare allmänhet	Ställa krav på och följa upp att projektägare informerar om verksamhet och resultat	2016-10 --- 2020 -12	

12. Uppföljning, revidering och utvärdering av strategin

Fiskeområdets modell för uppföljning och utvärdering kommer att lägga tyngdpunkt på uppföljning av hur prioriterade/genomförda projekt korrelerar med strategin. Vi anser området, som enfondsområde med relativt begränsad budget, för litet att lägga allt för stora resurser till utvärdering av olika typer av Leadersamarbeten, processer, m.m.

LAG:s arbetssätt är till stor reglerad av centralt fastställda rutiner och regleras ytterligare i områdets kvalitetshandbok. Vi anser det därför vara liten mening att lägga ytterligare resurser på utvärderingar gällande LAG.

Vi vill i vårt utvärderingsarbete kunna få reda på om de resurser vi blivit tilldelade, nyttjats på ett bra sätt.

Vi avser att själva, enligt den modell vi nu presenterar, kunna stå för utvärdering av projekt samt skapa underlag för extern utvärdering av drift och LAG. Arbetet med uppföljning/utvärdering kommer till allra största delen skötas av verksamhetsledare och ordförande i LAG. Området har avsatt 125 000 kr i budget för eventuell extern utvärdering i slutet av perioden.

Uppföljning

Verksamhetsledaren ansvarar för att löpande samla in och sammanställa relevant data som skall användas till att följa upp i strategin angivna indikatorer och målvärden per fond och insatsområde.

Verksamhetsledaren ska därutöver presentera förslag på åtgärder för att uppnå de mål som riskeras att inte uppfyllas, eller föreslå en revidering av målen i strategin där förutsättningar och behov har förändrats.

Verksamhetsledaren skall årligen göra en summering av pågående och avslutade projekt för att avstämning gentemot strategins indikatorer och uppsatta mål skall kunna göras.

Verksamhetsledaren skall dessutom samla in uppgifter från avslutade projekt som svarar på hur sökande upplevt projektprocessen (e-ansökan, genomförande, redovisning och slutrapportering), verksamhetskontorets insatser, LAG:s insatser samt hur kontakten med Jordbruksverket fungerat. Utvärderingen genomförs under pågående arbete med programperioden och ska användas till lärande och utveckling i hela verksamheten i syfte att stödja, forma och förbättra processer och arbetssätt.

Ordförande ansvarar för att följa upp kansliets och verksamhetsledarens uppdrag.

Spridning av resultat

Verksamhetsledaren ansvarar för att sprida kvantitativa och kvalitativa resultat av utvärdering och uppföljning. Detta kommer i första hand ske via områdets hemsida <http://www.fiskeomradevindalven.se/>

Revidering av strategin

För att strategin ska vara så aktuell som möjligt och utgöra ett bra verktyg i verksamhetens strategiska arbete ska LAG kunna ta initiativ till strategirevideringar när som helst under året. Revideringen ska godkännas av Jordbruksverket innan ändringarna i strategin verkställs i verksamheten.

Tidplan för utvärdering och uppföljning

Se bilaga 6

13. Bilagor

Bilaga 1: SWOT-analys

Bilaga 2: Omvärldsanalys

Bilaga 3: Partnerskapet

Bilaga 4: Organisation-handläggning

Bilaga 5: Workshop (digital)

Bilaga 6: Tidplan för utvärdering och uppföljning